NITO

Stortingets arbeids- og sosialkomite

Oslo, 20. april 2021

Høring – Prop. 170 L (2020-2021) endringer i folketrygdloven (adgang til å ta opplæring og utdanning med dagpenger)

NITO, Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med over 93 000 medlemmer. Vi organiserer i alle sektorer i samfunnet.

Generelt

NITO har vært en pådriver for endringer i dagpengeregelverket, slik at arbeidsledige kan bruke tiden utenfor arbeid til å kvalifisere seg til nytt arbeid. Alle NITOs medlemmer har utdanning innen teknologiske fag fra universitet eller høgskole, eller på tilsvarende nivå. Mye av kompetansen er ferskvare, og arbeidssøkende kan bli oppfattet som utdaterte etter relativt kort tid utenfor arbeidsliv og utdanning. Det gjelder både arbeidssøkende som faktisk mangler kompetansen arbeidslivet etterspør, men også de som besitter kompetansen, men som mangler dokumentasjon.

Under krisen i petroleumsnæringen opplevde en del NITO-medlemmer store vanskeligheter med å komme tilbake i arbeid, og noen falt varig ut av arbeidsmarkedet. Det er viktig at dagens og framtidens arbeidstakere ikke kommer i samme situasjon. Det vil gi en gevinst for samfunnet, arbeidsgiverne og den enkelte.

NITO deltok aktivt for at anmodningsvedtak 317 skulle bli en realitet. Det er derfor svært positivt at regjeringen nå fremmer forslag om å åpne for å kombinere dagpenger med utdanning.

Til de enkelte forslagene

3 Endring i folketrygdloven

3.2 Kravet om å være reell arbeidssøker

Dagpenger er en rettighet man opptjener og som fungerer som en inntektssikring i de periodene man blir stående utenfor arbeidslivet. Slik vi opplever intensjonen i forslaget åpnes det for at dagpengemottakere skal få en bedre mulighet til å komme i arbeid gjennom kvalifisering ved utdanning og opplæring. Det er positivt. Det synes derfor fornuftig å opprettholde kravet om at mottakerne skal være reelle arbeidssøkere. Vi har likevel forståelse for at det åpnes for at personer som mangler grunnskole eller videregående opplæring unntas fra kravet om å ta arbeid i hele landet i avsnitt 4.5.

4 Endringer i dagpengeforskriften

4.2 Målgruppen begrenses til helt ledige og helt permitterte

NITO har forståelse for behovet for å avgrense målgruppen for opplæring med dagpenger, for å unngå tilpasninger av stillinger for å ta utdanning på dagpenger. NITO støtter derfor at adgangen til å ta opplæring og utdanning i dagpengeperioden forbeholdes helt ledige og helt permitterte.

4.3 Innføring av aldersgrenser
NITO støtter forslagene om aldersmessig avgrensning med en nedre grense på 25 år for grunnskole, videregående opplæring og fagskoleutdanning, og 30 år for høyere utdanning. Det er viktig at det etableres et skille, slik at utdanning mens man mottar dagpenger ikke blir et alternativ til den ordinære offentlige finansieringen av utdanning gjennom Lånekassen.

4.5 Delvis unntak for kravet om å være reell arbeidssøker
Viser til omtale under 3.2

4.6 Krav om tre måneders innledende arbeidssøkerperiode
Det er viktig at arbeidsledige kommer så raskt som mulig tilbake i arbeid. Den arbeidsledige bør derfor komme raskt i gang med aktiv jobbsøking. Ved å innføre en karensperiode på tre måneder kan man også unngå tilpasninger for å få finansiert etter- og videreutdanning gjennom dagpenger. NITO støtter derfor at det innføres en innledende karensperiode på tre måneder. Allerede påbegynt utdanning må unntas fra karensperioden. Det er også viktig at karensperioden ikke forhindrer opptak til utdanning i perioden.

Vi ser også et behov for at det kan gjøres unntak fra regelen for oppstart på utdanninger med kun årlig opptak og oppstart. Vi merker oss at departementet mener en slik adgang vil komplisere regelverket unødig, men vi ber komiteen vurdere å åpne for en slik mulighet. I denne sammenheng er det også viktig å understreke behovet for å utvikle utdanningssektoren, slik at det skapes et bedre tilbud for å ta utdanning i mindre bolker og med ulikt oppstartstidspunkt.

4.7 Opplæringens omfang i dagpengeperioden
Det er positivt at departementet ikke senker den øvre rammen for studiepoengopptjening fra dagens regelverk. 15 studiepoengs per semester vil etter vår mening gi dagpengemottakere en reell mulighet til å kvalifisere seg til nytt arbeid i en normal situasjon i arbeidsmarkedet.

Vi merker oss likevel at departementet ikke går videre med forslaget om en åpning i regelverket for å fravike regelen om studieprogresjon i situasjoner hvor næringer eller geografiske regioner har svært høy arbeidsledighet, slik som etter oljeprisfallet i 2015-2017. Det beklager vi. Med utfordringene vi kan forvente i arbeidsmarkedet framover ville en slik sikkerhetsventil, etter vår mening vært fornuftig.

4.8 Adgang til å ta opplæring på dagtid
Både jobbsøkingsprosesser og studier har endret seg over tid. Begge deler er mindre avhengig av tid og rom enn tidligere. Det har bedret muligheten til å kombinere studier med aktiv jobbsøking. Det er derfor positivt at regjeringen åpner for studier på dagtid mens man mottar dagpenger.

4.9 Hvor lenge dagpenger kan kombineres med opplæring
I høringsnotatet ba departementet høringsdeltakerne om å ta stilling til en maksimal varighetsgrense på inntil seks eller tolv måneder for utdanning ved universiteter og høyskoler. I valget mellom de to alternativene, støttet NITO en begrensning på 12 måneder ut fra at dagpengemottakeren på den måten ville kunne ta en utdanning tilsvarende ett semesteremne og bli mer attraktiv i arbeidsmarkedet.

Sett i sammenheng med forslagene om aldersgrense, begrensing av studieprogresjon og ventetid på tre måneder før utdanning kan påbegynnes, kan det hevdes at det er lagt inn tilstrekkelig med begrensninger for

oppstart og progresjon for å unngå uheldige tilpasninger. Det taler for at grensen for hvor lange man kan kombinere dagpenger med opplæring bør være tilsvarende dagpengeperioden.

4.11 Forslag om å redusere dagpengesatsen
Det er svært positivt at regjeringen frafaller forslaget om avkortning av dagpenger under utdanning.

4.14 Evaluering av regelverket
Det er positivt at det foreslås å evaluere regelverket fortløpende, og etter NITOs syn bør det i evalueringen legges til grunn hvordan regelverket kan forbedres /endres slik at flest mulig kommer tilbake i arbeid.

5 Videreføring av midlertidig ordning for opplæring i dagpengeperioden
NITO er positive til at det foreslås å forlenge perioden for den midlertidige forskriften fram til utgangen av september. Vi deler regjeringens vurdering av at det synes kompliserende å forholde seg til tre ulike regelverk i løpet av en kort periode, både for NAV, men ikke minst for dagpengemottakerne.

NITO vil her også be komiteen vurdere muligheten for å forlenge perioden ytterligere slik at de som har fulgt utdanning i august og september får muligheten til å ta avsluttende prøve/eksamen i løpet av høstsemestret uten at dette fører til reduksjon eller bortfall av dagpengene.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørlie
Generalsekretær